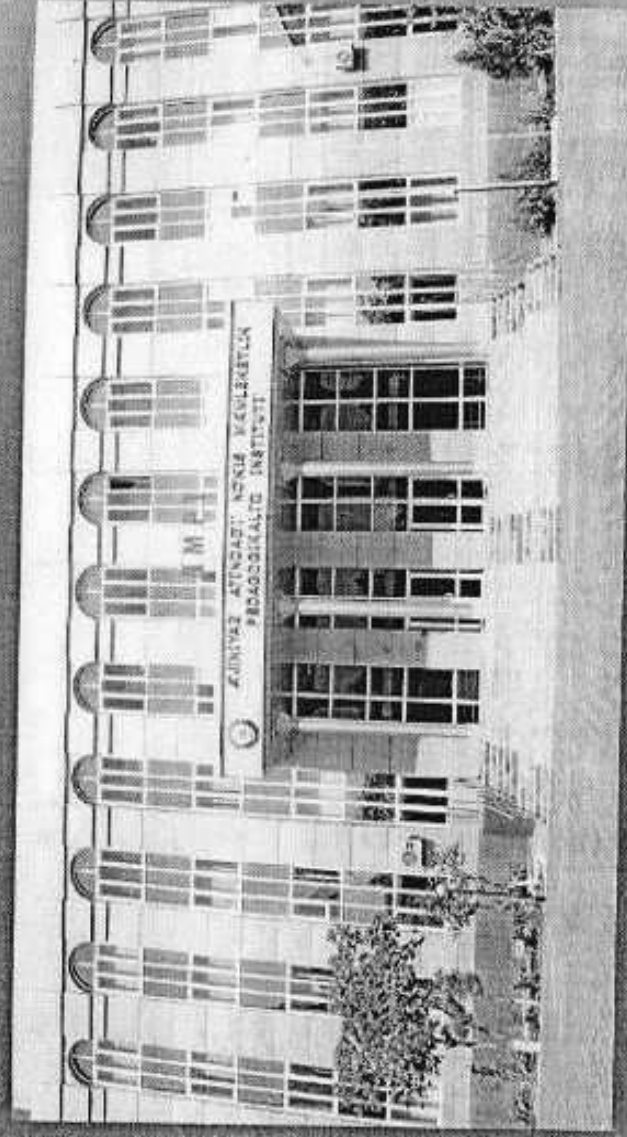

Өзбекистан Республикасы Халық билимлендириү министрлиги

Әжинияз атындағы Нөкис мәмлекетлик педагогикалык институты

2016-жыл «Саламат ана хәм баҗа жылы»на бағышлаган
«Илим хәм таълим-тарбия – жәмийеттиң интеллектуал айнасы»
атамасындағы Республикалык илимий
теориялык хәм әмелий конференция
МАТЕРИАЛЛАРЫ

2016 йил «Соғлом она ва бола йили»га бағышланган
«Фан ва таълим-тарбия – жамиятнинг интеллектуал кузгуси»
мавзусидаги
Республика илмий-назарий ва амалий анжуман
МАТЕРИАЛЛАРИ

V бөлим

Нөкис-2016

ГҮЗ МӘҮСИМИНДЕ БАЛА-БАҚШАЛАРЫНДА ТӘБИЯТ МҮЙЕШИН ШӨЛКЕМЛЕСТИРИҮ МЕТОДИКАСЫ

А.С. Матниязова - ассистент оқытыушы, Б. Гулимбетов-магистрант
Ташкент педиятерия медицина институты Нөкис филиалы

Гүзде Билимлендириү мекемелеринде тире тәбият мүйешиңде тәбияттан геүлеп алып келинген, гүллеп турған өсимликлерде койылады; олардын базылары бөлмеде әдеүир уақыт гүллеп турады. Пәс бойлы өсимликлер (астра, бахмагүл, пестуния хәм баскалар) жүдә шырайлы болады.

Гүллеп турған өсимликлерден тыскары, балалар тәбият сейинлеринен терек және путалардың хәр кыйлы реңдеги жапырақларын алып келеди. Тәрбияши балаларды (барлык жастағы балаларды) жапырақлардан кишкене гүлдәстелер таярлаўға үйретеди. Жапырақлар көринисин узағырақ жақсы саклап туратын болыўы ушын оларды жыллы утюг пенен утюклеп алады. Педагог балаларды кишигирек топарларға бирлестирип кояды және ўолар шырайлы гүллерди биргеликте көзден кеширеди. Гүз мәүсими туўралы балалар менен сәүбетлеседи, ол жылдың усы мәүсимиңде теректердиң жапырақтары жүдә ашық реңди, хәр түрли түсте болыўын айтып өтеди, балаларды оларға таныс болған тереклер және путалар жапырақларын ташып алыўға конликпе пайда етеди.

Үлкен топарда балалар өз топары хәм киши балалар ушын жапырақлардан хәр кыйлы дидактикалык колланбалар, сондай-ак бөлмени безеү ушын безеклер таярлайды. Жапырақлардан тыскары мийўелери бар 1-2 шакалары, мысалы, долаша ямаса шицовник шакаларын койса болады, булар болмеге жақсы шырай берип турады. Бул жерде манзаралы өсимликлер ғана емес, балки жабайы халда өсетугын кеш гүзге шекем гүллеп туратын өсимликтер де болады (печек, гүзги беде).

Тәрбияшы балаларды тереклердин қурғақ туқымдарын териүге алып барады, булардан кейин қызыклы ойышықлар, шынығыўлар ушын колланбалар жасалды. Балалар қызык-қызык путак, тамыр бөлеклери, тасларды таўыш алады. Мектепке шекемги тәрбия орынларының майданында егинзар болса, өними жыйнап терип алынғаннан кейин тәбият койнында балалардың өзлери жетистириген палыз өнимлер көргизбесиш пайда етиўи мүмкин. Тәрбияшы балалар мен биргеликте усы палыз өнимлерин козден өткерип шыгып, булар жүдә үлкен шырайлы болыпты, жүдә шырайлы екен деп айтады. Соннан кейин шынығыў откизип, бул шынығыўда «Палыз өнимлери магазини» деген дидактикалык ойын пайда етил, палыз өнимлери хәм оларды жетистириү туўралы сәүбетлесиү өткерийи мүмкин. Бундай шынығыўлар барлык топарларда өткериледи.

«Палыз-өнимлериң козден өткерийи» шынығыўының» конспекти (Орта топарда)

Дестүр мазмуны. Балалардың палыз-өнимлери, олардың атлары, формасы, үлкен-кишилиги, реңи, жүзи, деми туўралы билимлерин беккемлеү; палыз-өнимлерин айрықша белгилерин айтып, оларды сүүретлеү балаларға үйретийди даўам етиү. Палыз-өнимлерин услап көрип және дәмини карап бир-биринен ажыратыўға үйретийи. Балалардың сөз байлығын палыз-өнимлери деген улыўмастырыўшы сөз және уксас деген түсиниклерин толтырыўы мүмкиншилигин береди.

Шынығыўларға таярланыү. 2 табакты палыз-өнимлеринен гешир, пияз, ләблеби, помидор, қыяр салып таярлап койылады; табаклардың биринсе бул палыз-

2-имини.....	155
Tadjiyev M.kh., Narzullayev kh.B. Water is the origin of life.....	157
Xalimov B. Yoshlarni milliy qadriyatlar ruhida tarbiyalashda geografiyada didaktik o'ynlarning ahamiyati.....	159
Kullimov A. Begliyev S. Uzulksiz ekologik ta'limning dolzarb muammolari.....	161
Ahmedova M. Tabiat bilan tanishtirish mashg'ulotlarida bolalarning fikrlash qobiliyatini rivojlantirish.....	162
D.Nurullayeva Geografiya fanini o'qitilishida dolzarb vazifalar, muammo va yechimlari.....	164
Nurmetova Z.Q. Biologiya darslarida harakatli animatsiyalarning ahamiyati va roli.....	165
Qarriyev R.B. Kimyo-biologiya fanlarini o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarning foydali tomonlari.....	166
Begliyev S., Babadjanov A. Biologiya darslarida axborot kommunikatsiya texnologiyalaridan foydalanish.....	167
Begliyev S., Sobirov D. Biologiya darslarida o'quv filmlaridan foydalanish.....	169
Рахимова И.Р., Маткаримова И.А., Кулимов А.К. Кимё таълимида ахборот-коммуникация технологияларининг роли ва ахамияти.....	170
Рабимова Г.Т. Обнаружение маркеров микроорганизмов из генитального тракта беременных методом газожидкостной хроматографии.....	172
Г.Ж.Оразымбетова, Э.А.Абдисаттарова, А.С.Ерекеева, Г.К.Рахимов Физико-химическое исследование сырьевых смесей цементов с добавкой хлорсодержащих отходов кальцинированной соды.....	174
Г.Ж.Оразымбетова, Э.А.Абдисаттарова, А.С.Ерекеева, Г.К.Рахимов Влияние дистиллерной жидкости на физико-механические свойства порландцемента.....	175
Отенова Ф., Қошмағамбетова Ш. Ағаш-пұта өсімдіклері түрлерін тухымлары аркалы көбейтүүдiң биологиялық әхмийеті.....	177
Матниязова А.С., Гүлиметов Б. Гүз мәусiмiнде бала-бақшаларында тәбият мүйешин шелкестiрiүү методикасы.....	179
У. Р. Ризаева Атроф-мухит мухофазасига – барча масъулдир.....	180
Kosnazarov K.K., Durdibaeva R.K., Uteniayzov K.Q. Soya o'simligi va uning kelib shiqish tarixi.....	181
Kosnazarov K.K., Durdibaeva R.K. Soya o'simligining seleksiya uslublari natijasida yaratilgan navlari.....	182
Турсынов М., Ембергенов Н., Сувонова С., Турдыбекова З. Қарақалпақстан Республикасында өндирiс күшлерiн жайластырыу хэм райаждандырыу мәселелери.....	183
Матиякубов Х.Я.Келиб чикиши жихатидан турли хил бўлган тизмаларда хўжалик белгилариниң намоён бўлиши.....	185
Artikov X.Q., Kanatbaeva T.S.O'zbekistonda ekologik toza energiya manbalari.....	187
Artikov X.Q., Kuralova G.J., Kanatbaev S.S. Vodotod, kelajak uoqilg isi.....	189
Худойбердиева З.Э. Худойбердиев Э.Н. Роль межпредметных связей в биологических исследованиях.....	191
Худойбердиев Э.Н., Назаров Ж.Т. Основы техники электробезопасности на лабораторных занятиях по электричеству.....	192
К.М. Джаксымуратов, А.Шарибаев, Г.Р.Есенбаев Роль пресных подземных вод (лнз) в водообеспечении населения южного Приаралья.....	194